

REPUBLIKA E KOSOVËS REPUBLIKA KOSOVA
REPUBLIC OF KOSOVO
QEVERIA E KOSOVËS - VLADA KOSOVA
GOVERNMENT OF KOSOVA

INSTITUTI I HISTORISË "ALI HADRI"-PRISHTINË
INSTITUTE OF HISTORY "ALI HADRI" - PRISHTINA
INSTITUT ZA ISTORIJU "ALI HADRI"-PRIŠTINA

Rezultatet e punës hulumtuese dhe shkencore gjatë vitit 2017, të Institutit të Historisë në Prishtinë

1. VEPRIMTARIA KËRKIMORE-SHKENCORE

1.2. Organizimi i konferencave dhe sesioneve shkencore

Bazuar në planin e punës për vitin 2017, IH ka organizuar disa konferenca shkencore, përmes së cilave ka synuar që të arrihen rezultate dhe njohuri të reja në fushën e historiografisë shqiptare dhe më gjerë. Gjithsej në këtë vit, janë organizuar dy konferenca shkencore për tematika dhe periudha të ndryshme historike dhe një ekspozitë tematike.

a. Konferenca shkencore: 50 vjet të Institutit të Historisë "Ali Hadri" - Prishtinë

Më 15 maj të vitit 2017, Instituti i Historisë "Ali Hadri"-Prishtinë, organizoi Konferencën shkencore: "50 vjet të Institutit të Historisë "Ali Hadri" - Prishtinë". Fjalën e hapjes e mbajti prof. asoc. dr. Sabit Syla, drejtor i Institutit të Historisë "Ali Hadri".

Me fjalë rasti punimet e Konferencës i përshëndetën: Hashim Thaçi - president i Republikës së Kosovës, akademik Arsim Bajrami - ministër i MASHT-it, akademik Marenglen Verli - drejtor i Qendrës së Studimeve Albanologjike të Shqipërisë, Enver Hoxhaj - ministër i Punëve të Jashtme dhe mr. Lumi Hadri-Devine - vajza e Ali Hadrit.

Në këtë Konferencë u lexuan këto kumtesa: Fehmi Rexhepi, *Themelimi, veprimtaria dhe funksionimi i Institutit të Historisë 1967-2000*; Sabile Keçmezi-Basha, *Ali Hadri - drejtor i parë i Institutit të Historisë*; Beqir Meta, *Bashkëpunimi midis Institutit të Historisë-Tiranë dhe Institutit të Historisë-Prishtinë, gjatë viteve 2008-2017 dhe perspektivat*; Marenglen Verli, *Një ekspozitë e shkurtër rreth kontributit të Institutit të Historisë-Tiranë për historinë e Kosovës në vitet 1981-2007*; Jusuf Bajraktari, *Puna dhe vështirësitë e Institutit të Historisë 2000-2012*; Frashër Demaj, *Bashkëpunimi ndërkombëtar i Institutit të Historisë 2000-2016*; Izber Hoti, *Qasje hulumtuese në Entin-Institutin e Historisë në Prishtinë*; Haki Kasumi, *Projektet shkencore të Institutit të Historisë*; Teuta Shala, *Aktivitetet shkencore të Institutit të Historisë gjatë viteve 1967-2016*; Gjon Berisha, *Veprimtaria botuese e Institutit të Historisë*.

b. Konferencë shkencore: "Shotë Galica dhe Lëvizja Çlirimtare"

Më 30 qershor të vitit 2017, Instituti i Historisë në bashkorganizim me Kuvendin Komunal të Vushtrrisë, realizuan në Vushtri, Sesionin shkencor kushtuar jetës dhe veprimtarisë së heroinës Shotë Galica, me rastin e 90-vjetorit të vdekjes.

Në këtë Sesion me kumtesa u paraqitën këta studiues: Sabile Basha, *Kontributi i Shotë Galicës në Lëvizjen Kombëtare Shqiptare (1915-1927)*; Marenglen Verli, *Shotë Galica përtej miteve dhe tabuve*; Ibrahim Gashi, *Qëndrimi i shtetit shqiptar ndaj lëvizjes së rezistencës në Kosovë 1918-1928*; Fatmira Musaj, *Shotë Galica në panteonin e luftëtareve të shquara të kombit*; Liman Rushiti, *Veprimtaria e Shotë Galicës në çetat luftarake*; Lush Culaj, *Shotë Galica dhe*

Komiteti Mbrojtja Kombëtare e Kosovës; Sabit Syla, Trajtimi i Lëvizjes Çlirimtare (Kaçake) në historiografinë shqiptare; Izet Miftari, Zona neutrale në Dumnice-Zogaj dhe Shotë Galica; Fitim Rifati, Shotë Galica gjatë Luftës së Parë Botërore (1914-1918). Fjalën e mbylljes e mbajti prof. dr. Sabile Keçmezi-Basha, këshilltare shkencore në Institutin e Historisë “Ali Hadri”.

c. Ekspozitë tematike kushtuar Nënë Terezës “shenjtorja shqiptare, letërkëmbimet”

Instituti i Historisë në bashkorganizim me Institutin e Trashëgimisë Shpirtërore e Kulturore të Shqiptarëve-Shkup dhe Ipeshkvinë e Republikës së Kosovës, kanë përgatitur dhe organizuar një ekspozitë me fotografi e dokumente, të titulluar: “Shenjtorja shqiptare nga Shkupi - korrespondenca”, që i kushtohet 107-vjetorit të lindjes, 20-vjetorit të vdekjes dhe 1-vjetorit të shenjtërimit të Shën Nënë Terezës.

Fjalë rasti mbajtën përfaqësuesit e tri institucioneve të lartpërmendura: Gjon Berisha nga Instituti i Historisë, Don Lush Gjergji nga Ipeshkvia e Kosovës dhe Skender Asani nga ITSHKSH.

Ekspozita u hapë në Bibliotekën Kombëtare të Kosovës “Pjetër Bogdani”, më 26 gusht 2017 në ora 14:00, dhe u mbajt e ekspozuar deri më 5 shtator 2017.

2. VEPRIMTARIA BOTUESE

Në kuadër të veprimtarisë themelore të Institutit, një vend të rëndësishëm zënë botimet e IH, të cilat janë rezultat i punës kërkimore-shkencore të studiuesve dhe organizimit të konferencave e sesioneve shkencore si dhe të vetë revistës “Kosova” nr. 42 të Institutit.

a) Libra të botuara nga Instituti i Historisë në vitin 2017:

1. Shkodran Imeraj, *Masakrat ne Lybeniq 1998 - 1999*, Prishtinë: Instituti i Historisë “Ali Hadri”, 2017, 245 f.
2. Mark Palnikaj, *Pulti: viti 743-10 mars 2005*, Prishtinë: Instituti i Historisë “Ali Hadri”, 2017, 317 f.
3. Sabile Keçmezi-Basha, *Kosova 1945-1990 (vështrim historiko-politik)*, Prishtinë: Instituti i Historisë “Ali Hadri”, 2017, 576 f.
4. Sabit Syla, *1981 Demonstratat e Kosovës në Arkivin Kombëtar të Londrës*, Prishtinë: Instituti i Historisë “Ali Hadri”, 2017, 518 f.
5. *50 vjet të Institutit të Historisë*, Prishtinë: Instituti i Historisë “Ali Hadri”, 2017, 264 f.
6. Alban Dobruna, *Tarikati islam halveti te shqiptarët*, Prishtinë: Instituti i Historisë “Ali Hadri”, 2017, 420 f.
7. Emine Kalaja-Hajdari, *Procese shndërrimesh ekonomike, social-politike dhe kulturore në Dardani në periudhën romake*, Prishtinë: Instituti i Historisë “Ali Hadri”, 2017, 350 f.
8. Sabit Syla, *Shteti shqiptar dhe çështja e Kosovës 1939-1981 (botimi i dytë)*, Prishtinë: Instituti i Historisë, 2017, 498 f.
9. Gjon Berisha, *Arbërorët ndërmjet Kishës Perëndimore dhe asaj Lindore gjatë shekujve XI-XV (botimi i dytë i plotësuar)*, Prishtinë: Instituti i Historisë “Ali Hadri”, 2015, 700 f.
10. Frashër Demaj, *Britania e Madhe dhe çështja shqiptare: 1875-1913 (botimi i dytë)*, Prishtinë: Instituti i Historisë, 2017, 360 f.

b) Revista:

1. Revista shkencore “Kosova”, nr.42: organ i IH, Prishtinë 2017, 320 f.

3. HULUMTIMET SHKENCORE NË ARKIVA NDËRKOMBËTARE DHE REALIZIMI I PROJEKTEVE

a) *Projektet shkencore të financuara nga MASHT*

Projekti “Historia e Kosovës”

1. Ekspeditat kërkimore

Në bazë të marrëveshjeve për hulumtime kërkimore-shkencore në arkiva dhe biblioteka, pas aprovimit të projektit “*Historia e Kosovës*”, ka filluar puna në realizimin e fazave të projektit në fjalë. Bazuar në planin e punës, fillimisht është përfunduar faza e parë, që konsiston në strukturimin e kapitujve dhe temave që më pas është shoqëruar me përcaktimin e shkruesve/autorëve për tema të caktuara dhe lidhjen e kontratave përkatëse. Më pas, sipas prioriteteve dhe nevojave, nga anëtarët e projektit janë organizuar ekspedita kërkimore në arkiva të ndryshme të vendeve të Ballkanit dhe atyre evropiane. Nga këto ekspedita, është arritur që të grumbullohet një sasi e konsiderueshme dokumentesh, që përfshijnë periudhën nga mesjeta gjerë te lufta e fundit e UÇK-së.

Nga ekspedita në Arkivin Shtetëror të Dubrovnikut, janë sjellë një sasi e konsiderueshme e dokumenteve në formë digjitale, të cilat mbulojnë një periudhë mesjetare prej më shumë se shtatëqindvjeçare. Një pjesë e tyre janë përzgjedhur vetëm për ngjarjet që kanë të bëjnë me Kosovën, kurse disa seri (*Reformaciones, Acta Concili Minorum, Acta Concili Rogatorum, Acta Mariae Maioris, Diversa Cancellariae, Diversa Notariae* etj.) janë vjelë në mënyrë sistematike për të gjithë shqiptarët dhe viset e tyre në mesjetë.

Një vend tjetër me mjaft rëndësi për projektin tonë janë edhe arkivat e Vjenës, në të cilat, dy studiues kanë marrë pjesë në Arkivin Kombëtar, në Arkivin e Luftës, në Bibliotekën Kombëtare të Vjenës dhe në disa arkiva tjerë, nga të cilët janë sjellë dokumente, kryesisht të shek. XVI-XVIII. Nga këto arkiva, përveç të tjerave, na janë sjellë dokumente që lidhen drejtpërsëdrejti me luftërat austro-osmane, operacionet ushtarake të trupave perandorake habsburge në viset e Nishit, Prishtinës, Prizrenit, Kaçanikut e Shkupit, gjatë viteve 1689-1690, dhe posaçërisht me përfshirjen e popullsisë shqiptare në ngjarjet e vrullshme të atyre viteve. Përveç dokumenteve të lartpërmendura kemi edhe një sërë materialesh nga botime të vjetra e të reja ku trajtohen probleme të historisë mesjetare të Kosovës, Rashës e Malit të Zi (Zetës) si dhe marrëdhëniet shqiptaro-sllave në shekujt VI-XIV. Po ashtu, dokumente të botuara lidhur edhe me luftërat *habsburgo-otomane* të viteve 1737-1740.

Hulumtime janë kryer edhe në Bibliotekën e Kongresit të SHBA-së, në Arkivin e Ministrisë së Punëve të Jashtme të Mbretërisë së Bashkuar, ku janë sjellë me mijëra dokumente për Lidhjen Shqiptare të Prizrenit, Luftërat Ballkanike, Luftën e Parë dhe të Dytë Botërore, Demonstratat e vitit 1981 etj. Më tej, si rezultat i punës kërkimore, ekspedita shkencore janë kryer edhe në Arkivin Politik të Ministrisë së Punëve të Jashtme në Berlin dhe në Arkivin Ushtarak në Freiburg të Gjermanisë, me fokus historinë e shqiptareve të shekullit XX. Në Arkivin Politik të Ministrisë së Punëve të Jashtme, janë grumbulluar materiale për historinë e shqiptarëve duke filluar që prej Shpalljes së Pavarësisë e gjerë te Demonstratat e Kosovës në vitin 1981 e në vazhdim deri në vitin 1985. Ndërsa, në Arkivin Ushtarak të Freiburgut kryesisht kemi dokumente

nga historia e shqiptareve gjatë LDB-së, si krijimi i Divizionit SS “Skënderbeu” në Kosove, Lufta Nacionalçlirimtare etj. Përveç arkivave të lartpërmendura, si rezultat i punës hulumtuese, studiuesit kanë sjellë edhe një sërë dokumentesh nga Arkivi i Maqedonisë, Arkivi i Sllovenisë, Bullgarisë, më pas dokumente nga Arkivi i Italisë, Francës, arkivat e Perandorisë Osmane (Dokumente nga fondet me interes për historinë e Kosovës gjatë periudhës osmane duke përfshirë regjistrimet e shekujve XV-XIX, defterë të popullsisë së kazave të ndryshme të fillim shek. XIX, raportet e komisionit të Shkupit për shpërnguljet shqiptare etj.), arkivat e Republikës së Re Turke, etj.

Materiale dokumentare me rëndësi janë sjellë edhe nga arkivat e Shqipërisë, e së fundmi edhe nga arkivat e Beogradit, përkatësisht nga Arkivi i Jugosllavisë, fonde me interes për problemin shqiptar midis dy luftërave botërore siç janë: shpërngulja e shqiptareve, Komiteti i Kosovës dhe Lëvizja Kaçake, emigracioni politik shqiptar në Jugosllavi midis dy luftërave botërore, dokumente për Bajram Currin, Bedri Pejandin, Ferhat Dragën etj., si dhe raporte diplomatike për marrëdhëniet jugosllave-shqiptare etj.

Të gjitha, dokumentet janë të një cilësie shumë të lartë dhe mund të riprodhohen, fotokopjohen etj.

b) Pjesëmarrje të studiuesve në konferenca kombëtare e ndërkombëtare

Në rrafshin individual studiuesit e Institutit kanë marrë pjesë në një mori aktiviteteve shkencore si brenda ashtu edhe jashtë vendit.

4. BOTIME NË REVISTA RELEVANTE NDËRKOMBËTARE TË INDEKSUAR NË BAZAT E TË TË DHËNAVE ME IMPACT FACTOR

Studiuesit e Institutit në kuadër të planifikimeve dhe kërkimeve të tyre, një pjesë të punës së tyre kërkimore-shkencore e kanë publikuar në revista ndërkombëtare, kryesisht në gjuhën angleze, gjë që e rritë vlerën dhe lejueshmërinë e tyre në gjuhët ndërkombëtare. Gjithsej në këto revista shkencore janë botuar 12 studime të publikuara në revistat:

- *European Academic Research*
- *Studime historike*
- *Academic Journal of Business Administration, Law and Social Sciences*
- *Anglisticum*
- *Yu Historja,*
- *Albanologjia, International Journal of Albanology,*
- *European Journal of Social Sciences Studies* etj.

5. PUNËT ORGANIZATIVE DHE ADMINISTRATIVE

a) Këshilli Drejtues

Në vazhden e rishikimit të tërësisë së akteve të brendshme të Institutit me të cilat e bazon punën e tij, funksionon edhe *Këshilli Drejtues*, i përbërë nga dy përfaqësues të emëruar nga MASHT (Agim Zogaj dhe Haxhi Ferati) dhe tre nga Instituti i Historisë (Sabit Sylja, Frashër Demaj dhe Arbër Kuqi) nën kryesimin (në cilësinë e kryetarit të KD-së) e drejtorit të IH, prof. asoc. dr. Sabit Sylja.